

Sygn. akt I ACa 539/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Magdalena Pankowiec
Sędziowie	:	SA Elżbieta Bieńkowska SO del. Bogusław Suter (spr.)
Protokolant	:	Izabela Lach

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. A.**

przeciwko **(...) S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 7 maja 2014 r. sygn. akt VII GC 64/14

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.700 złotych kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.**

UZASADNIENIE

Powód J. A. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 154.468,23 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 8 lutego 2011 roku do dnia zapłaty, tytułem brakującej części odszkodowania za zniszczony wskutek zalania magazynu powoda towar w postaci owsa i otrąb. Domagał się też zasądzenia na jego rzecz od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Wyjaśnił, że dochodzona przez niego kwota stanowi różnicę pomiędzy całkowitą szkodą związaną ze zniszczeniem wskutek zalania magazynu powoda towaru w postaci owsa i otrąb ustaloną przez Sąd Okręgowy w Białymstoku w sprawie VII GC 172/11 w oparciu o opinię instytutu badawczego na kwotę 552.822 złote, a kwotą 81.828 złotych –

dotychczas wypłaconą z tego tytułu powodowi przez pozwanego i kwotą 316.525,77 złotych – zasądzoną z tego tytułu od pozwanego na rzecz powoda przez Sąd Okręgowy w Białymstoku w sprawie VII GC 172/11.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Wskazał, że wysokość szkody powoda związanej ze zniszczeniem wskutek zalania magazynu powoda towaru w postaci owsa i otrąb wynikająca z opinii instytutu badawczego sporządzonej w sprawie VII GC 172/11 Sądu Okręgowego w Białymstoku jest niemiarodajna, bowiem została oparta o hipotetyczne ustalenie ilości zepsutego owsa i otrąb. Wyliczeń dokonano w oparciu o kubaturę pryzm, w których znajdowało się ziarno, a zarówno owies jak i otręby były namoknięte i dlatego biegły winien wypowiedzieć się, jaka była rzeczywista waga 436,3 ton otrąb oraz 328,05 ton owsa, które – jak ustaliła podczas przeważenia w dniu 25 marca 2011 roku komisja z udziałem przedstawiciela pozwanego – znajdowały się w magazynie powoda, jeśli produkty te nie byłyby zamoczone i zawilgocone.

Wyrokiem z dnia 7 maja 2014 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 154.468,23 złotych z ustawowymi odsetkami w stosunku rocznym od dnia 8 lutego 2011 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 7.724 złotych tytułem zwrotu opłaty sądowej oraz kwotę 3.617 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a także nakazał zwrócić ze Skarbu Państwa na rzecz pozwanego kwotę 2.000 złotych z tytułu niewykorzystanej zaliczki.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 13 marca 2010 roku powód zawarł z pozwanym umowę kompleksowego ubezpieczenia (...), do której mają zastosowanie ogólne warunki ubezpieczenia (...) ustalone uchwałą nr (...) zarządu pozwanego z dnia 13 grudnia 2007 roku. W dniu 9 stycznia 2011 roku na skutek awarii wodociągowej doszło do zalania magazynu powoda, w wyniku czego zniszczeniu uległ towar w postaci owsa i otrąb. Oględziny i opis szkody zostały przeprowadzone w dniu 14 stycznia 2011 roku przez przedstawiciela pozwanego K. P.. W dniu 25 marca 2011 roku komisja składająca się z przedstawiciela pozwanego E. S., powoda, syna powoda M. A. oraz pracowników powoda D. N. i D. S. dokonała przeważenia zniszczonego towaru i stwierdziła, że w magazynie powoda znajdowało się 436,3 ton otrąb pszennych oraz 328,05 ton owsa, które są mokre, stęchłe, spleśniałe, zbrylone i nie nadają się do użytku.

Sąd Okręgowy powołując się na dokonaną przez pozwanego na rzecz powoda wypłatę części odszkodowania, jak też na prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 7 października 2013 roku w sprawie VII GC 172/11 wskazał, że pozwany odpowiada za szkodę powoda.

Wysokość szkody powoda Sąd I instancji ustalił na podstawie opinii instytutu badawczego sporządzonej w sprawie VII GC 172/11, uznając ją za jednoznaczną, szczegółową i profesjonalną.

Sąd Okręgowy miał na uwadze zastrzeżenia pozwanego, że poczynione w tej opinii wyliczenia są niemiarodajne, bowiem zostały oparte o hipotetyczne ustalenie ilości zepsutego owsa i otrąb, wyliczeń dokonano w oparciu o kubaturę pryzm, w których znajdowało się ziarno, a zarówno owies jak i otręby były namoknięte i dlatego biegły winien ustalić jaka była rzeczywista waga 436,3 ton otrąb oraz 328,05 ton owsa, jeśli produkty te nie byłyby zamoczone. Sąd ten podkreślił jednak, że w aktach sprawy nie ma informacji o wskaźniku wilgotności zniszczonego ziarna. Wskazał, że pełnomocnik pozwanego nie posiadał wiedzy o takim wskaźniku. Zdaniem Sądu brak wskaźnika zawilgocenia ziarna uniemożliwia ustalenie wagi ziarna przed namoknięciem. Sąd I instancji zaznaczył też, że w opinii instytutu badawczego sporządzonej w sprawie VII GC 172/11 ustalono wagę zniszczonego ziarna mając na uwadze objętość surowca, na podstawie wymiarów pryzmy w m³, co wydaje się jedynie racjonalne.

Sąd I instancji zauważył przy tym, że obecnie pozwany nie oponował, aby rozstrzygnięcie oprzeć na § 53 umowy, który stanowi, że rozmiar szkody przy ubezpieczeniu środków obrotowych ustalany jest „według kosztów ich zakupu lub wytworzenia według cen z dnia szkody, udokumentowanych rachunkiem zakupu lub kalkulacją kosztów wytworzenia”. Sąd Okręgowy podzielił argumentację Sądu Apelacyjnego w Białymstoku zawartą w wyroku z dnia 5 marca 2014 roku w sprawie I ACa 795/13, że konstrukcja tego postanowienia odwołuje się równocześnie do dwóch kryteriów ustalania rozmiarów szkody: 1) kosztów zakupu lub wytworzenia udokumentowanych rachunkiem

zakupu lub kalkulacją kosztów wytworzenia; 2) cen z dnia szkody. Wartości te nie muszą być tożsame. Cena towaru w dniu wystąpienia szkody może być bowiem zarówno wyższa, jak też niższa od ceny z dnia zakupu lub kosztów jego wytworzenia. Regulacja ta nie może być zatem rozumiana inaczej, niż jako realizacja zasady pełnego odszkodowania, które powinno być wypłacone według cen z dnia szkody, do czego nawiązuje art. 363 § 2 k.c. Realna strata poszkodowanego wyraża się bowiem aktualną w momencie powstania szkody wartością utraconej rzeczy. Równocześnie taka redakcja ogólnych warunków ubezpieczenia zapobiega jego nieuzasadnionemu wzbogaceniu w sytuacji, gdyby wartość towaru w momencie wystąpienia szkody była niższa od ceny zakupu lub kosztu jego wytworzenia. Przeciwna interpretacja zakłada pełną dowolność wyboru przez ubezpieczyciela, jakie kryterium naprawienia szkody zastosować. Zawsze bowiem w przypadku, gdyby koszt zakupu lub wytworzenia byłby wyższy od aktualnej wartości rynkowej utraconych towarów, mógłby argumentować on, że wypłacenie odszkodowania przy uwzględnieniu tego kryterium, bez ograniczenia do aktualnej wartości rynkowej, prowadzi do nieuzasadnionego wzbogacenia poszkodowanego. Jeśli jednak nawet taki był zamysł przyświecający redagowaniu ogólnych warunków ubezpieczenia, to zważywszy na art. 12 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej ogólne warunki ubezpieczenia powinny być interpretowane korzystnie dla ubezpieczającego, który ma prawo odwołując się do niego oczekiwać, że należna mu kompensata obejmuje pełną wartość szkody w cenach obowiązujących w dacie jej powstania.

O odsetkach Sąd I instancji orzekł zgodnie z żądaniem pozwu, uwzględniając uregulowanie z art. 817 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Powyższy wyrok w całości zaskarżył apelacją pozwany, zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nie rozważenie w sposób wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego i niesłuszne przyznanie waloru wiarygodności opinii biegłej z instytutu badawczego w zakresie ilości zboża, jakie uległo zniszczeniu, a pominięcie w tym względzie znajdującego się w aktach szkody oraz sprawy VII GC 172/11 komisijnego przeważenia zalanego ziarna przy udziale powoda i pozwanego z dnia 25 marca 2011 roku,

- art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy wniosku dowodowego pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej instytutu badawczego na okoliczność, jaka byłaby rzeczywista waga 436,3 ton otrąb oraz 328,05 ton owsa, jeśli produkty te nie były zamoczone i zawilgocone,

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, jaka ilość ziarna uległa według Sądu zniszczeniu i na jakiej podstawie Sąd poczynił te ustalenia, a odwołanie się w tym względzie do opinii biegłej oraz niewyjaśnienie dlaczego Sąd nie uwzględnił ilości zboża wykazanej w protokole jego przeważenia,

2. błąd w ustaleniach faktycznych mający swe źródło w uchybieniach prawa procesowego polegający na przyjęciu, że biegła prawidłowo ustaliła wagę ziarna na podstawie wymiarów przyzm.

Wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej instytutu badawczego na okoliczność, jaka była rzeczywista waga 436,3 ton otrąb oraz 328,05 ton owsa, jeśli produkty te nie były zamoczone i zawilgocone.

Domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa w całości ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Wobec niekwestionowania przez pozwanego, że co do zasady odpowiada za szkodę powoda związaną ze zniszczeniem wskutek zalania magazynu powoda towaru w postaci owsa i otrąb, a co zostało przesądzone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 7 października 2013 roku w sprawie VII GC 172/11, a także wobec zaakceptowania przez pozwanego ustalonej w sprawie VII GC 172/11 na podstawie opinii instytutu badawczego ceny jednej tony owsa i jednej tony otrąb, istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia ilości zniszczonego wskutek zalania magazynu powoda znajdującego się tam towaru w postaci owsa i otrąb pszennych.

Sąd I instancji ustalając ilość owsa i otrąb pszennych zniszczonych wskutek zalania magazynu powoda prawidłowo oparł się na sporządzonej w sprawie VII GC 172/11 opinii instytutu badawczego.

Opinia ta została sporządzona w sprawie toczącej się między tymi samymi stronami, dotyczącej tego samego stanu faktycznego i stosunku prawnego, a przez zaliczenie w poczet materiału dowodowego sprawy dowodów zgromadzonych w innej sprawie nie dochodzi do naruszenia zasady bezpośredniości, o ile strony mają możliwość ustosunkowania się do ich treści i zgłoszenia stosownych wniosków – a tak było w przedmiotowej sprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2012 roku, I UK 295/11, LEX nr 1170218).

Wynikająca z opinii instytutu badawczego ilość owsa i otrąb pszennych zniszczonych wskutek zalania magazynu powoda została wyliczona na podstawie objętości pryzm owsa i otrąb pszennych znajdujących się w tym magazynie ustalonej na podstawie protokołu oględzin z dnia 14 stycznia 2011 roku sporządzonego przez przedstawiciela pozwanego, z uwzględnieniem właściwości fizycznych ziarna owsa i otrąb pszennych w tworzeniu pryzmy podczas ich zsyphu.

Tak ustalona ilość owsa i otrąb pszennych zniszczonych wskutek zalania magazynu powoda nie była kwestionowana przez pozwanego w sprawie VII GC 172/11. W apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 7 października 2013 roku w tamtej sprawie pozwany podważał jedynie przyjętą przez ten Sąd na podstawie opinii instytutu badawczego cenę jednej tony owsa i jednej tony otrąb pszennych.

W niniejszej sprawie pozwany nie zdołał zaś podważyć wyżej wskazanej opinii instytutu badawczego w zakresie ustalonej w niej ilości owsa i otrąb pszennych zniszczonych wskutek zalania magazynu powoda.

Pozwany podnosił jedynie, że w wyniku przeważenia z udziałem jego reprezentanta w dniu 25 marca 2011 roku zniszczonego wskutek zalania magazynu powoda towaru w postaci owsa i otrąb ustalono, iż w magazynie tym znajdowało się 328,05 ton owsa oraz 436,3 ton otrąb pszennych, podczas gdy z opinii instytutu badawczego wynika, że w magazynie powoda znajdowało się 763,08 ton owsa i 136 ton otrąb pszennych. Zgłoszony przez pozwanego wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej instytutu badawczego zmierzał do ustalenia rzeczywistej wagi 328,05 ton owsa oraz 436,3 ton otrąb pszennych, z uwzględnieniem stopnia ich zawilgocenia.

Niezależnie od tego, że ustalona w wyniku przeważenia w dniu 25 marca 2011 roku waga owsa i otrąb pszennych znajdujących się w magazynie powoda, a stanowiąca podstawę pozwu w sprawie VII GC 172/11, została zakwestionowana przez pozwanego w odpowiedzi na pozew w tamtej sprawie, trzeba wskazać, że w opinii instytutu badawczego, jak zaznaczono powyżej, wyliczono masę owsa i otrąb pszennych znajdujących się w zalonym magazynie powoda na podstawie objętości pryzm, z uwzględnieniem właściwości fizycznych ziarna owsa i otrąb pszennych w tworzeniu pryzmy podczas ich zsyphu. W opinii tej nie wzięto więc pod uwagę, że na skutek zawilgocenia ziarno owsa i otręby pszenne są cięższe bowiem ilość owsa i otrąb ustalono w oparciu o ich objętość, a nie wagę – stąd fakt zawilgocenia nie miał znaczenia dla ustalenia ilości tychże. Pozwany zaś obecnie nie podważał przyjętej w opinii instytutu badawczego objętości pryzm owsa i otrąb pszennych, ustalonej zresztą na podstawie protokołu oględzin z dnia 14 stycznia 2011 roku sporządzonego przez przedstawiciela pozwanego, jak też przyjętej w tej opinii wagi 1 m³ owsa i 1 m³ otrąb pszennych.

Opinia instytutu badawczego, która – jak trafnie wskazał Sąd I instancji - odzwierciedla staranność i wnikliwość w badaniu zleconego zagadnienia, odpowiada w sposób wyczerpujący, stanowczy i zrozumiały na postawione pytania, a równocześnie jest profesjonalna – stanowiła zatem miarodajny dowód w sprawie dla określenia ilości owsa i otrąb pszennych zniszczonych wskutek zalania magazynu powoda.

Tym samym podstawy dla określenia ilości owsa i otrąb pszennych zniszczonych wskutek zalania magazynu powoda nie mógł stanowić protokół z komisijnego przeważenia w dniu 25 marca 2011 roku owsa i otrąb pszennych znajdujących się w magazynie powoda.

Tak więc musiał upaść zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Na uwzględnienie nie zasługiwał też zarzut naruszenia art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej instytutu badawczego na okoliczność ustalenia, jaka byłaby rzeczywista waga 436,3 ton otrąb pszennych oraz 328,05 ton owsa, jeśli produkty te nie były zamoczone i zawilgocone.

Sąd I instancji trafnie uznał, że wobec braku jakichkolwiek danych co do stopnia zawilgocenia owsa i otrąb pszennych znajdujących się w zalanym magazynie powoda nie jest możliwe ustalenie wagi tego owsa i tych otrąb pszennych przed zawilgoceniem. W opinii instytutu badawczego ustalono ilość owsa i otrąb pszennych znajdujących się w zalanym magazynie powoda na podstawie objętości pryzm, z uwzględnieniem właściwości fizycznych ziarna owsa i otrąb pszennych w tworzeniu pryzmy podczas ich zsypu i bynajmniej z opinii tej nie wynika, aby można było ustalić ilość owsa i otrąb znajdujących się w zalanym magazynie powoda na podstawie innej metody.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny pominął ponowiony w apelacji wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej instytutu badawczego na okoliczność, jaka była rzeczywista waga 436,3 ton otrąb oraz 328,05 ton owsa, jeśli produkty te nie były zamoczone i zawilgocone.

Nie było także podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Zarzut obrazy tego przepisu może być usprawiedliwiony tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie posiada wszystkich koniecznych elementów, bądź zawiera braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Tymczasem uzasadnienie zaskarżonego wyroku umożliwia dokonanie oceny toku rozumowania Sądu I instancji, który doprowadził do wydania orzeczenia.

Dlatego na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono apelację.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono mając na uwadze wynik postępowania odwoławczego oraz treść art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i art. 109 k.p.c. Apelacja pozwanego została oddalona w całości i dlatego winien on zwrócić powodowi poniesione przez niego koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym w kwocie 2.700 złotych, ustalonej na podstawie § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 roku, poz. 461).